

NEBEZPEČÍ SILVESTROVSKÉ PYROTECHNIKY

(jak správně nakupovat zábavnou pyrotechniku a jak s ní zacházet;
hořlaviny, výbušniny, požár; hořící šaty, popáleniny)

Neexistuje snad nikdo, kdo by si na Silvestra neodpálil alespoň malinkou petardu nebo rachejtli. Často k pyrotechnice přistupujeme jenom jako k zábavné hračce. Ale jenom pár sekund stačí k tomu, abychom získali zranění či úraz s doživotními následky.

Nejhorší myšlenka:

„MĚ se to přece nemůže stát...“

Omyl. Stát se to může komukoli, dětem i dospělým. Někdy vám může explodovat petarda v ruce a můžete přijít i o prsty, a nemusí to být vždy vaše vina. Existuje několik způsobů, jak ale můžeme vážnějšímu zranění předejít. Hlavně musíme vědět, jak pyrotechniku nakupovat a jak s ní manipulovat.

A u každé odpálené petardy MYSLET a PŘEMÝŠLET nad tím, CO zrovna dělám. Uvědomovat si každý krok. Nemířit nikdy na objekty, lidi, zvířata.

Jak správně nakupovat zábavnou pyrotechniku?

1) VE STÁLÉM OBCHODĚ

- pyrotechniku nakupuj vždy v kamenném (stálém) obchodě
- nikdy ne na tržišti nebo na stánkovém prodeji. I když zboží u stánků splňuje všechny podmínky k prodeji, vlhkost a mráz ho může poškodit a znehodnotit.
- na stánku také může být zboží „padělané“, tak jako jsou oděvy a obuv. Ale když si koupíš padělané tričko, nic moc se ti nemůže stát. Při zakoupení padělané pyrotechniky si eventuelní následky poneseš po celý život.
- uvědom si, že stánkařům NEJDE o ochranu tvého života a zdraví, ale JEN a POUZE o výdělek! Nečekej, že tě zastaví, když si budeš kupovat pyrotechniku NEVHODNOU pro tvůj věk. Stánkařům je to absolutně jedno.
- jediný, kdo ti ochrání tvůj život, jsi ty sám!!!

2) S NÁVODEM V ČEŠTINĚ

- nikdy nekupuj zboží, na kterém chybí návod v češtině (toleruje se i slovenština)
- na výrobku musí být označený výrobce nebo dovozce, označení třídy nebezpečnosti, číslo povolení k prodeji a datum použitelnosti. U pašovaných výrobků tato certifikace chybí
- z návodu musí být jasné, jak se výrobek uvádí v činnost, jaká je bezpečná vzdálenost osob, případně jiných snadno zápalných látek od výroku.
- mělo by zde být uvedeno místo možného použití -některé prostředky se dají použít i v místnosti.

3) S NEPONIČENÝM OBALEM

- Výrobky kupuj jen v původním balení výrobce
- pokud je zboží přebalené nebo nějak přelepení, je lepší je nekupovat.
- Pokud je ve slevě z důvodu poničení balení - v žádném případě NEBRAT!
- Kupuj jen nepoškozené výrobky, prohlédněte obal, zda není potrhaný, promáčený a podobně.

Jak správně zacházet se zábavnou pyrotechnikou?

- po nákupu uschovej pyrotechniku doma někde v chladnu (ne ve vlhku) a daleko od zdrojů tepla (radiátory, kamna, komíny a podobně)
- při používání se vždy pečlivě řiď návodem
- děti mohou odpalovat pouze výrobky první třídy, nikdy ne druhou nebo třetí třídu a to ani pod dohledem dospělých!
- při manipulaci s pyrotechnikou nemiř na sebe ani na druhé, při špatném zacházení může ublížit nebo i zabít téměř cokoli, stačí, když se třeba světlice trefí do oka nebo do úst
- s pyrotechnikou se nesmí manipulovat v opilosti, odpalovat by ji měl střízlivý člověk (vidíš-li člověka pod vlivem alkoholu, jak manipuluje s pyrotechnikou, raději se schovej)
- v žádném případě nepoužívej amatérsky vyrobené různé pyrotechnické předměty
- kupované výrobky se nesnaž doma ještě vylepšit, riziko úrazu je příliš velké
- nikdy nepodceňuj dodržování bezpečnostních pravidel. Hořící nálože dosahují mnohdy teploty přesahující 1000 ° C a nedají se uhasit.
- rodičům nebo starším sourozencům můžeš poradit, že rakety a římské svíce nikdy nemají držet při odpalování v ruce, ale musí být zasunuty do láhve postavené na zemi nebo do jiného pevného držáku.

Ve vyhlášce Českého báňského úřadu č. 174/92 Sb., o pyrotechnických výrobcích a zacházení s nimi se uvádí, že tzv. zábavná pyrotechnika se dělí do 3 tříd, podle stupně nebezpečnosti.

Třída I.

- lze prodávat i osobám mladším 18 let, pokud tak není v návodu k používání výslovně zakázáno
- řadí se sem materiály, které mohou nakupovat a obsluhovat i děti
- jsou to zejména: prskavky, pistolové kapsle, třaskavé bonbony a proužky, malé tyčinky s barevnými plameny, ohňopády, blikavky, malá ohnivá kola a fontány, létající motýli, bouchací kuličky a vystřelující konfet
- stánkový prodej může být prováděn jen při prodeji pyrotechnických předmětů třídy I.

Třída II.

- tyto výrobky se mohou prodávat pouze osobám starším 18-ti let
- patří sem: římské svíce, fontány, gejzíry, petardy, minivýbušniny, vystřelovací pouzdra, rakety s náplní barevných světlic, nebo výbušné složky, barevné dýmy a bengálské ohně, malé rakety, výmetnice, kulové pumy, větší prskavky a dělobuchy
- smí je obsluhovat jen dospělý
- neměly by být volně dostupné na stánku a při nákupu v obchodě by tě prodavačka měla zadržet a pyrotechniku ti neprodat

Třída III.

- je zákonem stanoveno, že se smí prodávat pouze osobám s kvalifikací odpalovače ohňostrojů, přičemž je při prodeji prodavač povinen zkontrolovat, zda kupující splňuje tuto podmínku.
- mezi tyto výrobky patří: malé italské pumy, dělové rány, ohňopády, různé druhy raket a vystřelovacích efektů, velké japonské slunce.

A co na silvestrovské ohňostroje a výbuchy říkají zvířátka?

- pes má sluch oproti člověku citlivější asi 16 krát a tak si jistě dovedeš představit, co s ním taková hlasitá produkce činí
- stres, strach, agrese, pokusy o útěk, to jsou nejmenší následky našich veselých vánočních a silvestrovských oslav
- po okolí se po dlouhé dny toulají desítky zaběhnutých, vyhublých psích kamarádů, kterým jejich nejlepší přátelé, jejich páníčci připravili tento zážitek.
- občas vystresované kočky nebo psi vběhnou přímo pod kola projíždějícího auta
- někdy zvířatům ze stresu selže srdce
- např. při oslavě Silvestra v roce 2002 zemřelo jenom v Praze právě kvůli zábavné pyrotechnice kolem deseti domácích miláčků
- uvědom si, že nejsi odpovědný jen za sebe a své blízké, ale i za ty němé tváře
- článek z novin: *„... dvě vystrašené kočky, v jejichž blízkosti vybuchla zábavná pyrotechnika, se polekaly a vběhly pod kola aut. Stejně jako v případě přejetého psa, kterého vystrašila petarda, jim už nebylo pomoci... Životem za radovánky lidí zaplatili i další dva psi. Patří mezi ně také dalmatin z Prahy 9. Měl slabší srdce a stres při výbuších nepřežil...“*

Varující úrazy při odpalování silvestrovské pyrotechniky:

.... podomácku vyráběná třaskavina utrhla hodinu před půlnocí pětáctyřicetiletému muži z Bzence na Hodonínsku pravou dlaň. Třaskavinou chtěl oslavit příchod Nového roku..."

.... osmnáctiletý mladík z České Lípy přišel před jednou z klatovských vináren při neopatrné manipulaci s petardou o tři prsty na pravé ruce..."

.... zřejmě zábavná pyrotechnika zavinila i požár dřevěné boudy v lyžařském středisku Albrechtice v Jizerských horách na Jablonecku..."

.... nejhůře byl postižen krátce před půlnocí dvacetiletý mladík v Praze 10 na Čechově náměstí, který přišel o několik prstů..."

.... blížící se oslavy Silvestra vyhnaly v peruánské metropoli Limě v sobotní podvečer do ulic a obchodů stovky lidí, kteří se chtěli důkladně zásobit na bujaré oslavy končícího roku. Večerní atmosféra v historické části města se najednou změnila v ohnivě peklo. V budově s obchodními galeriemi vypukl obrovský požár, jehož plameny začaly kosmickou rychlostí »olizovat« i okolní budovy. V ohni zahynulo přes 120 osob, dalších 200 bylo zraněno. Vše má na svědomí zábavní pyrotechnika, jež se vznítla v jednom z prodejních stánků..."

.... jednou z prvních »obětí« příprav na ohnivě oslavy je v těchto dnech muž z Kolínska. Leží na klinice popálenin vinohradské nemocnice. Výbuch petardy mu zle popálil obě ruce a plamen zasáhl i obličej..."

....obětmi nebezpečných her se zábavnou pyrotechnikou bývají často děti. Smutný byl například pohled na asi dvanáctiletého kluka, který si s kamarády vyrobil ve sklepě bouchací kuličky. Několik mu jich třesklo v ruce. Přišel o část prstů a byl ošklivě popálen v obličej..."

....na hrátky s výbušninami včera doplatili dva čtrnáctiletí chlapci z Olomouce, jeden vyvázl s mnohačetnými tržnými ranami, druhý přišel o ruku, prsty na druhé a část hlavy. Podle dostupných informací čtrnáctiletý syn majitele domu spolu se stejně starým kamarádem, který byl u něj na návštěvě, zkoumali nějakou výbušninu. Při manipulaci s nebezpečnou hračkou došlo k explozi. Následky výbuchu jsou děsivé. Jeden z chlapců přišel o levou ruku v předloktí, o prsty na pravé ruce a střepiny jej také připravily o levou část lebky s okem. Druhý z chlapců měl o něco více štěstí. Byl »jen« ošklivě potrhán, ale nepřišel o žádnou část těla..."

Hořlaviny a výbušniny

Jaké jsou látky výbušné a hořlavé?

- takové látky se nevyskytují pouze v armádě, ale setkáváme se s nimi v běžném životě
- patří k nim třeba metan, obsažený v zemním plynu, který se používá do plynových sporáků v mnoha domácnostech
- propan-butan uskladňovaný v tlakových nádobách a používaný také v domácnostech, na chalupách či při turistice na vaření a svícení
- výbušné jsou také tlakové nádoby, různé spreje
- hořlavá jsou paliva pro motorová vozidla (benzin, nafta) a různá rozpouštědla

Co dělat, když utíká plyn ze sporáku?

- je třeba zabránit výbuchu plynu
- zatajit dech a zavřít přívod plynu ke sporáku, případně do bytu nebo do domu
- otevřít okna a dveře, udělat co největší průvan
- nesahat na vypínače světla atd., sebemenší jiskra může způsobit výbuch
- opustit objekt a neprodleně vyrozumět dospělé (rodiče, příbuzné, sousedy)

Hořící šaty

Jak nejrychleji uhasit hořící šaty?

- utlouct kabátem, přikrývkou, přehozem nebo kobercem, nejlépe, když jsou tkaniny mokré a neobsahují umělohmotná vlákna
- je nejlepší, když postižený leží na zemi
- hořící šaty na vlastním těle hasíme tak, že se válíme po zemi

! POZOR ! Nikdy neutloukat oheň pomocí oblečení, které je z umělohmotného vlákna (silonové bundy atd.). Takové tkaniny rychle vzplanou.

Požár

POZOR ! Je vždy zapotřebí rozumně posoudit, zda na uhašení ohně stačíme sami či nikoliv. Je rozhodně lepší běžet pro pomoc dříve než se octne v plamenech celý pokoj nebo byt k čemuž může dojít během několika minut!

Jak zdolat malý oheň?

- utlouct plameny silnější pokrývkou, koberečkem, kabátem, nejlépe, když jsou tkaniny mokré a neobsahují umělohmotná vlákna
- uhasit vodou
- zabránit přístupu vzduchu, protože napomáhá hoření (zavřít okna, dveře)

!POZOR! Pokud hasíme elektrické přístroje je nutné nejdříve vypnout elektrický proud.

Jak zdolat velký oheň, na který sám nestačím?

- vyhlásit poplach -- volat hoří
- dohlédnout, aby všichni opustili místnost, ve které hoří
- zburcovat všechny lidi v domě
- volat hasiče -- číslo 150 nebo tísňovou linku - číslo 112
- zavřít v domě hlavní přívod plynu a elektřiny
- opustit hořící objekt, pomoci z něj ostatním

Popáleniny

Jak popáleniny vypadají?

- závažnost poranění je dána rozsahem a hloubkou popálení, existují 3 stupně
- I. stupeň se projevuje zarudnutím kůže, netvoří se ještě puchýře. Vzniká při ožehnutí, spálení na slunci. Hojí se několik dnů.
- při II. stupni kůže nejen zarudne, ale tvoří se na ní puchýře a postižený pocítuje palčivou bolest popálených ploch. Hojí se několik týdnů.
- III. stupeň se projevuje bledošedou barvou, olupujícími se příškvarky a špinavě šedozelenými krátery. Hojí se měsíce.

Jak pomoci při popáleninách?

- co nejrychleji zabránit působení zdroje popálení -- uhasit šaty, odtáhnout od ohně
- ihned chladit popálená místa, nejlépe proudící čistou vodou, po dobu alespoň 15 -- 20 minut
- na chlazení lze také použít kousky ledu zabalené do igelitu a plátna
- z popálených částí těla nestrhávat oděv, který pevně lpí na ráně
- popáleniny ničím nepotírat, nic na ně nesypat, příliš se jich nedotýkat
- rozhodně nestrhávat puchýře
- z popálených rukou sejmout prstýnky, hodinky, ozdoby, z popálených uší odstranit náušnice
- je nutné zachovávat čistotu, protože postiženému hrozí infekce
- u II. a III. stupně přikrýt popálenou plochu, ale jedine čistým prostěradlem, kapesníkem, sterilním obvazem
- u závažnějších popálenin (více než 10 % těla) nedávat nic jíst ani pít, pouze svlažovat rty
- zajistit postiženému klid a ticho
- volat lékaře a zajistit odvoz do nemocnice

DVANÁCTÝ TEST: JAK SI DÁVAL(A) POZOR
NA BESEDĚ O NEBEZPEČÍ SILVESTROVSKÉ PYROTECHNIKY?

1) Kde máš správně nakupovat pyrotechniku?

2) Jaký má být návod na zboží?

3) Jaký musí být obal pyrotechniky?

4) Ted' zjistím, jestli víš, jak máš správně zacházet se zábavnou pyrotechnikou

a) po nákupu ji doma uschováš - kde? _____

b) děti mohou sami odpalovat výrobky které třídy? _____

c) na koho nesmíš pyrotechnickými výrobky mířit? _____

d) co když pyrotechniku odpaluje opilec? _____

e) co když ti kamarád nabídne pyrotechnický výrobek, který si sám vyrobil nebo vylepšil?

f) jak se odpalují rakety a římské svíce? _____

5) Napište k jednotlivým charakteristikám, jaký je to stupeň popálení. Ke každé

charakteristice přiřaďte I. (I. stupeň), II. (II. stupeň) nebo III. (III. stupeň)

a) zarudlá kůže, nedělají se puchýře

b) hojí se měsíce

c) bledošedá barva kůže

d) zarudlá kůže, tvoří se puchýře

e) hojí se týdny

f) olupující se příškvarky

g) vzniká při ožehnutí, spálení na slunci

h) hojí se dny

ch) špinavě šedozelené krátery

6. Jak budeš hasit malý oheň?

7. Jak nejrychleji uhasíš na někom hořící šaty?

8. Jak nejlépe uhasíš hořící šaty sám na sobě?

9. Jakým textilem nesmíš hasit oheň?

10. Co musíš udělat nejdřív, pokud budeš hasit elektrické přístroje?

11. Co musíš udělat, když je oheň velký a sám na něj nestačíš?

- a) vyhlásit.....
- b) volat a křičet : „.....!“
- c) dohlédnout, aby všichni.....
- d) zburcovat.....
- e) telefonicky zavolat.....
- f) opustit.....

12. Zjistíš, že doma uniká plyn, co uděláš?

- a) co s přívodem plynu?
- b) co s okny?
- c) co s vypínači?
- d) komu to říct?

13. Jak pomoci při popáleninách?

- a) chladit - čím a jak dlouho?
- b) jak ještě jinak můžeme chladit?
- c) co s oděvem, který pevně lpí na ráně?
- d) co s puchýři?
- e) co se šperky?
- f) jak je to s jídlem a pitím u lidí, kteří mají závažné popáleniny?
- g) jaké telefonní číslo budete volat?

ŘEŠENÍ DVANÁCTÉHO TESTU:

JAK SI DÁVAL(A) POZOR

NA BESEDĚ O NEBEZPEČÍ SILVESTROVSKÉ PYROTECHNIKY?

1. V kamenném obchodě, stálém obchodě. Ne na stánku.
2. Návod musí být v češtině.
3. Obal musí být neponičený, suchý, nepotrhaný.
4.
 - a) v chladu
 - b) I. třídy
 - c) nemířit na sebe, na ostatní, na zvířata ani na předměty
 - d) schovat se, utéct
 - e) nebrat, schovat se
 - f) odpalují se ne v ruce, ale v láhvi postavené na zemi nebo upnuté do jiného držáku
5.

a) I	d) II	g) I
b) III	e) II	h) I
c) III	f) III	ch) III
6. Malý plamen utlučeme silnějším pokrývkou, koberečkem, kabátem. Uhasíme vodou. Zavřeme okna a dveře.
7. Utlučit kabátem, příkrývkou, přehozem nebo kobercem
8. Válením se po zemi
9. Nikdy nesmíš hasit plamen oblečením z umělohmotného vlákna (silonové bundy) a podobně.
10. Při hašení elektrických přístrojů je musíme vypnout z elektrického proudu!
11.
 - a) vyhlásit poplach
 - b) volat hoří!
 - c) dohlédnout, aby všichni opustili místnost, ve které hoří
 - d) zburcovat všechny lidi v domě
 - e) telefonicky zavolat hasiče - číslo 150 nebo tísňovou linku - číslo 112
 - f) opustit hořící objekt
12.
 - a) zavřít přívod plynu
 - b) otevřít okna
 - c) nesahat na vypínače
 - d) říct rodičům, dospělým, komukoli staršímu, zodpovědnému

- 13.**
- a) nejlépe proudící čistou studenou vodou, po dobu aspoň 15-20 minut
 - b) kousky ledu zabalené do igelitu a plátna
 - c) nikdy nestrhávat oděv, který lpí na ráně
 - d) puchýře nestrhávat!
 - e) šperky opatrně sundat
 - f) nedávat nic jíst ani pít, pouze svlažovat rty
 - g) číslo 155 - záchranka